

БЛАГОВІСТ

Місячник Української Католицької Церкви в Польщі
№ 2 (14) Рік II

лютий 1992 р.

До століття від дня народження Блаженнішого Йосифа Сліпого

Блаженніший Патріарх Йосиф Сліпий Коберницький-Дичковський народився 17 лютого 1892 р. в селі Заздрість, тereбовельського повіту в Галичині.

Гімназію закінчив у Тернополі, згодом студіював у Львівській Духовній Семінарії, а від 1912 р. в Інсбруку, де захистив докторську дисертацію з богословії у 1916 р. Рік пізніше, 30 вересня, з рук Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького прийняв священичий сан. Опіля продовжував студії в Інсбруку та в Римі, які закінчив габілітацією з догматики.

Від 1922 був викладачем догматики, а від 1925 р. ректором у Духовній семінарії у Львові, яка в 1928 р. стала Богословською Академією.

Як ректор Богословської Академії розвивав різноманітну наукову діяльність; писав наукові праці, був головним редактором журналу «Богословія», брав участь у Велеградських Унійних Конгресах.

22.12.1939 р. Митрополит Андрей Шептицький руко-положив Блаженнішого у єпископський сан, з правом наслідування. Від 1 липня 1944 р. після смерті Слуги Божого Андрея, Блаженніший Йосиф Сліпий став Головою Церкви і духовним Батьком Народу.

11.04.1945 р. був він арештований советськими властями і засуджений на 18 років примусових робіт у сибірських ляграх.

Стараннями патріарха Івана ХХІІІ був звільнений з каторги 9 січня 1963 р.

Кир Йосиф брав участь в ІІ Ватиканському Соборі. 25 лютого 1965 р. папа Павло VI підніс його до гідності кардинала.

Упродовж 21 років на волі відвідав усі українські містечка у світі, об'єднав український єпископат в Світській Українській Церкві, засновав і збудував Український Католицький Університет Св. Климентія та храм Св. Івана в Римі, відновив монастир Студитів, започаткував переклад літургічних книг на українську мову.

Життя Блаженнішого Йосифа виповнене було спільнотами та молитвами за волю і єдність Українського народу.

Помер у Бозі 7 вересня 1984 року і спочив у храмі Св. Івана в Римі.

**Нині відпускаєш слугу твоєго,
Владико, за твоїм словом у міри.
Бо побачили очі мої спасіння твоє;
Що приготував ти перед усіма народами;
Світло на просвіту поганам,
і славу люду твого, Ізраїля.**

Св. Єфрем Сірін про Ісуса - світло світу

«Над праведником сходить світло, над цирім серцем радість» (Пс. 96, 11) Господь наш Ісус Христос явився нам з нідр Отця, прийшов, вивів нас із темряви і освітив славним світлом своїм. Засіяв день синам людським і перервав владу темряви.

Засяяло нам світло від світла його - і освітило затъмарені очі. Явилася слава його у всесвіті - і освітила найглибші безодні. Смерть знищена, темрява розсіяна, врати адові зломані, і освітилися світлом всі створіння, що досі перебували в темряві.

Встали мертві з землі, і звеличили його, Спасителя свого. Він дав нам життя і воніс до небесного Отця свого і знову прийде у великий славі своїй.

Запалімо світильники свої і вийдім на зустріч йому. Звеселімось ним, як він утішився нами, тому що звеселяє нас славним світлом своїм.

Прославімо велич яго, подякуймо небесному Отцеві, який по множеству щедрот своїх послав його до нас і дарував нам надію і спасіння.

В той день - коли явиться він несподівано, і на зустріч йому з палаючими світильниками вийдуть святі, і всі, хто приготував себе подвигами і трудами, і Ангели і сторожі небесні утішаться славою праведних і святих, - в той день положать вінці на голови їм і всі будуть радіти і славословити.

Встаньте, возлюблені браття, і пригответесь, будемо славословити Царя і Спасителя нашого, який прийде у великій славі і нас у царстві своїм звеселить світлом слави.

Святкування 100-ліття Згromадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії

Минулий 1991 рік багатий у великі і вагомі події у всіх ділянках українського життя. Першогруднє референдум принесло Батьківщині вимріяні століттями волю. На церковному прошарку одією з найбільших подій було відкриття ювілею 100-ліття Згromадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії, який почався 8 грудня 1991 р., а замикається тим числом 1992 р.

Ювілейний рік попередила трилітня молитовна новена. Зосередилася вона довкруги трьох тем, які в цілості творять кліч Згromадження: *Слава Богу* (1989 р.), *Непорочний Діві Марії честь* (1990 р.), *Нам мир* (1991 р.). Згадану новену розписано на всі місяці року. Заключає вона матеріал для молитви і розважання для всіх Сестер Служебниць. У трилітній підготовці до згаданого ювілею взяли також участь священики з декількох парафій. На прохання головної настоятельки Згromадження сестри Францішки Біблів включали вони протягом того часу до Літургії молитовні намірення за

(Закінчення на 2 сторінці)

НА НАШ ПОГЛЯД

Вільний чи раб

Від референдуму в Україні минуло вже два місяці. Це короткий час, щоб говорити про будь-які досягнення в державі, яка є в тотальній руїні. Одне, що можна помітити то те, що менше стало тостів «за самостійність», яких не бракувало в Україні, а також і на поселеннях. Почалося буденне життя, повне турботи, журбі і непевності.

Деякі ставлять собі запитання, чи реальним є будування нового життя в Україні власними силами. Що ж нам з самостійності, як бракує основних речей до життя? Комунізм був поганий, це правда - говорять люди - але легше жилося. Менше було волі, але менше праці й якось воно було. А тепер?

Незалежність - це найцінніший скарб людини. Дав її Господь, хоча знат, що людина не завжди буде правильно її користуватися. А однак дав, щоб сама рішала про себе.

Декому термін воля пов'язується з зовсім необмеженою свободою. Далі появляється агресія, ворожечча у віднесенні до іноземців, дискримінація національних меншостей, тобто обмежування прав людини.

Християнська етика за основу взаємин між людьми бере любов самого себе: «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм (...), а ближнього свого, як самого себе» (Мт. 22, 37нн.).

В зв'язку з тим не можна забувати про власну гідність і право до незалежності. У декларації про суверенітет України читаємо, що вона забезпечує права всім народам і релігіям, які є на її території. І нічого дивного. Людина, проживаючи на будь якій території має на основі природного закону, що є потвердженій міжнародними конвенціями, абсолютне право до плекання національної, релігійної та культурної традицій. І це є нормальнє і справедливе, тільки щоб не одно «кале». Є чимало людей, і то не тільки в діаспорі, які самі нехтуєть свою волею, своїми правами та безмежно полюбили чуже ярмо. І зробили це не під впливом насильства, загрози життя, але, прямо кажучи, з лініства, ігнорантії, рабства. Відіцуралися Батьківщина і всього рідного та стали рабами. Погляньмо довкола себе - скільки є!

Не краще буває і з «гуртом патріотами», які багато говорять, ще більше мріють, а все кінчиться на словах.

Незалежність в маштабі країни, як і поодинокої особи, не є даровано раз назавжди. Її треба захищати, для неї треба працювати. Якщо про це забудемо, то назавжди залишимося рабами Європи.

o.г

Церква мучеників

Слово вступне о. Веренфріда ван Стратена
з додатку «Відгомін любови», ч.2.

Давня легенда розказує, що Св. апостол Андрій поблагословив Київські гори і прорік перемогу християнства в Україні. З певністю знаємо, що імператор Траян покарав засланням у Крим Св. Клемента, першого наслідника Св. Петра; там він помер як мученик і лишив нестертий вплив на Церкву в Україні. П'ятсот літ пізніше помер на побережжі України мученицькою смертю, також на засланні, за єдність Церкви папа Мартин I.

Мучеництво за єдність християн лишилася преславною признакою української Церкви. Після східного роздору ця Церква перша відновила свою єдність із Римом у Бересті і свою вірність до Апостольського Престолу завжди печатала ріками крові і горами трупів.

Після II світової війни це свідчення крові осягнуло свій піпиль, коли Сталін і Московський Патріярх насильно прилучили до православ'я українців об'єднаних з Римом. Безліч вірних, сотки священиків і майже всі єпископи загинули через це не-екumenічне застосування насильства, яке зі сторони відповідальних осіб московського патріярхату по сьогоднішній ще день уважається за славну подію в історії православ'я.

Блаженніший Патріярх Йосиф цей жах терпіння пережив. Навіть, коли йому давали московський патріарший престів, під умовою, що він відкине з'єднання з Римом і заперечить первенство Папи, остав він вірним і шов своєю хрестною дорогою, яка тривала 18 літ.

На початку II Ватиканського Собору його місце опустіле, тоді саме, коли там були присутні представники Патріярха Олексія, спів-відповідального за переведення. Тоді й піднеслася буря протесту. Папа Іван XXIII особисто зайнявся справою. Дня 9 лютого 1963 р безстрашний ісповідник був освобождений. Від того часу провадить він з Риму свою Церкву, яка, дякуючи також і вашій допомозі, дальше живе чи то в катакомбах, чи на еміграції (...).

По війні передав мені німецький вояк дорогоцінний хрест, що його він врятував із горіючої церкви, із проханням принести його назад в Україну. Я передав його Кардиналові Сліпому, щоб цим хрестом він як Патріярх своєї Церкви, подібно як колись апостол Андрій з горбків Києва, міг поблагословити друге християнське тисячоліття українського народу. Тому можемо надіятися, бо «так говорить Господь: Як пастир наглядає за своїм стадом, стоячи серед овець, що були порозігнані, так нагладатиму і я за своїми вівцями (...). Я зберу вас із-поміж народів поган; я соберу вас із всіх земель і приведу вас у вашу батьківщину (...). Ви житимете на землі, що я дав батькам вашим, і будете моїм народом, а я буду вашим Богом». (Ез.34,12 і нн.)

Друкується мовою оригіналу

«Будьте свідками» Христа в Україні і на землях вашого вільного і невільного поселення (...). Не посorоміть землі української, землі ваших предків! Збережіть у своїх душах чисте-безпорочне ім'я своєї Святої Церкви! Не посorоміть також свого власного українського імені, не забуваючи слів Христових: «Приклад дав я вам, щоб і ви так робили ... Істинно, істинно говорю вам: Слуга не більший за пана свого..., щасливі будете, коли так чините» (Йо.13,15-17)

З «Завіщання» Блаженнішого

Святкування 100-ліття Згromадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії

(Продовження з 1 сторінки)

зрост і розвиток згromадження, яке від сотки літ у тисячах своїх членок активно діє серед українського населення у 12 державах світу наgruntі катехизації, опіки над хворими та шпитті і мереження церковних риз.

Відкриття Ювілейного року Згromадження відбулося у Римі в Головному Домі Згromадження у празник Непорочного Зачаття. В Римі звеличується його 8 грудня. Цього дня Верховний Митрополит Мирослав Іван Любачівський і Преосвящений Мирослав Марусин, Секретар Конгрегації для Східних Церков відслужили благодарну Святу Літургію в намірені 100-ліття існування Згromадження, за дар служити і терпіти для Бога і його Церкви. На це радісне торжество запрошено всіх наших владик, зібраних на Синоді в Римі, представників всіх українських чинів і епархіальних священиків.

1 травня 1992 р. у Базиліці Св. Петра при мosaх Св. священомученика Йосафата буде відправлення св. Літургія за світлою пам'яті засновників Згromадження.

В Україні святкуватиметься 100-ліття в першу чергу в місяцях пов'язаних з початками історії Згromадження. Почнеться в церкві Св. Онуфрія, парафії Йосафата Гордашевської - першої Служебниці, співзасновниці Згromадження. У селі Жужелі (тепер Жужеляни), де був перший дім, святкування відбудеться 28 серпня 1992 р. у сам празник Успення Божої Матері, бо від нього у 1892 р. почало існувати і діяти Згromадження. Після цього, святкування відбудеться в Кристинополі, де знаходитьться новіціат. У Соборі Св. Юра передбачується Архіерейська Служба Божа в неділю 23 серпня. Однак сестри не зможуть відвідати всіх місцевостей, де жили і працювали Служебниці, щоб у них помолитися і подякувати Господеві за всі дари ласк, тому-то торжество Літургія відслужена Главою Української Католицької Церкви буде в намірені усіх місцевостей, де сестри працювали повних сто років.

У Польщі відкриття Ювілейного року відбулося в осідку провінції у Варшаві в празник Непорочного Зачаття. Протягом Ювілейного року локальні торжества всюди там, де трудається Сестри Служебниці пов'язані будуть здебільша з богословичними празниками. Про святкування поінформуємо своєчасно.

с. Романа СНДМ

Історія Ісуса та історія людини

Основою всякої історії є життя Ісуса Христа в історичному часопросторі, його людська реальність і суспільне доповнення цієї історичності. Народження Божого Сина було необхідною послідовністю зачаття як Альфи Життя.

Ісус, як кожний, з'явився через народження як нова людина, нова історія, новий світ. Факт цей мав місце за першого кесаря в Римській Імперії Августа Октавіана (30 р. до н. Х. - 14 р. по н. Х.), «Кесаря Августа» (Лк.2,1), а також за Ірода I Страшного, короля Юдеї (40-4 до н. Х.): Ісус народився у Вифлеємі в Юдеї в час володіння Ірода» (Мт.2,1).

Його народження променє на цілу історію. Теологічна розповідь про трьох мудреців зі Сходу (Мт.2,1-12) хоче сказати, що в Ісусі зійшло Сонце людської історії, що всі люди мудрості і всі народи стають учасниками Ісуса як Дару Небесного Отця.

Ця незображенна тайна життя і діяння Ісуса об'являє також незаперечну істину: що він мав повну тлінну історію, сприймав її по-своєму, активно творив, був історією і становив визначений пункт у перспективі універсальної історії. Була це історія особливо неповторна, одноразова, виняткова, хоча справді парадоксально зв'язана з історією кожної людини.

Дійсність історії Ісуса для сучасної людини часто є незрозумілою, незнаною або байдужою, що викликає

кризу в розумінні необхідності і сенсу творення власної історії. Це, що сьогодні багато людей так легко зригається історії, яку приймають незалежно через своє народження, є причиною їх невеликої свідомості історії.

Тут, перш за все, треба прийняти, що історія це завдання поставлене людині Богом, тому:

1. Кожний є зобов'язаний сприймати її на спосіб реальний і повний. Бо ми є закорінені в часі і місці, як створіння розумні і вільні. Природність наша матиме об'являти і пригадувати про наше походження і цілеспрямовання до Бога.
2. Стремлення до творчого діяння дає визволення з власного обмеження і безсилия. Є реалізуванням себе в історії.
3. Переконання, що людині дается закон, а навіть обов'язок сприймати історію також згідно зі своїми відчуттями, робить її незалежною і дозволяє не трактувати історію наївно.
4. Однак, людині треба зрозуміти, що коли хоче творити власну історію, може робити це тільки через Бога, а особливо через любов, віру, виконування Його волі, живучи згідно з законом.

о. Ярослав Москалик

Літературна мова у Літургії

«Благовіст» за липень 1991 р. порушує проблему літературної мови в Літургії (статті П. Сивіцького і Г. Шала). Як довголітній диригент церковного хору в Перемишлі я висилаю кілька своїх думок на цю тему.

У 70-тих роках годинний Генеральний вікарій для греко-католиків в Польщі бл. п. о. митрат Василь Гриник проголосив у нас в Перемишлі, що в Службі Божій дозволяється вживати українську мову в Євангелії, Апостолі, Господній молитві та Символі віри. Я зрадів, а отримавши тексти відразу почав представляти український текст під ноти для нашого церковного хору. Помітив я, що це не таке просте, як здається на перший погляд. В «Отче наш» ще не багато тексту і праці не було багато. «Якось» ми співали, можна би сказати - задовільно, але у «Вірую в єдиного Бога» тексту дуже багато. Наш хор співає композицію Бортнянського. Довго ми сиділи над тими змінами, до-стосовували і майже півроку вивчали наново і так співаємо до сьогодні.

Три роки тому прийшли до мене мої молоді хористи, що працюють в музичній школі в Перемишлі з пропозицією, щоб з церковним хором вивчити якесь нове «Отче наш». Взял я партитури, де було понад 30 композицій молитви Господньої і вибрали ми з них три композиції: Бортнянського, Войценка і Веделя. Остаточно вибрали ми дві останні композиції. Дуже гарний є твір Веделя, але на мою пропозицію, щоб староцерковнослов'янський текст замінити українським, молоді не погодилися. Заявили, що хочуть співати оригінал. Так ми і зробили. Звучить це не погано.

Слухаю в радіо хорів з України і діаспори. Всі вони співають церковну музику в оригіналі. Як написав композитор, так цей твір треба виконувати.

Малий приклад: церковнослов'янське слово «присно» перекладено на «повсякчасно». Слово «присно» має два склади і переважно дві ноти, а «повсякчасно» - чотири. Як в місце двох нот помістити аж чотири склади? Можна би поділити ноти, але тоді змінююмо

композицію, тобто профануємо твір. І так часто співають.

Тему незрозумілості деяких слів тексту порушувало на початку 80-тих років «Наше Слово» на «Лемківській сторінці». Один лемко пояснював якісь молодій людині що проблему коротко і ясно. Якщо не розуміється якогось слова, вистачить попросити отця, щоб на проповіді пояснив. Я певен, що за кілька місяців забракне слів до пояснення. Цей лемко мав цілковиту рапцю, бо про незрозумілість тексту говорять ті, що над ним не думають. Мова церковнослов'янська є прекрасна, має сакральний характер. Не цураймо її, мови наших предків.

Богослужіння мають нас спрямовувати до побожності, до совершенства. Чи в парафіях, де заведено українську мову в Богослужіннях, люди стали побожніші? Годі в це повірити. Я не вірю. Переклади молитов часто змінюються: навіть «Отче наш», яку співають з Риму, чую в трьох різних перекладах. Чого ж триматися?

Напевно в більших наших парафіях у Польщі є книжка «Читання апостольські на неділі, празники і різні потреби», видана у Римі, 1969 р. Книга великого формату і гарно видана - усе в українській мові. На сьомій сторінці читаємо: «передусім збережено точність і вірність перекладу з нашого церковнослов'янського тексту. Свобідний переклад може бути подекуди суб'ективним і не завжди вірним».

Два речення і одне другому протирічить. Перекладачі вклалі багато праці, видано багато грошей на папір і друк, в кінці призналися, що тексти є перекладені суб'ективно і не вірно, значить неточно. Краще було б цього речення не писати і не признаватися до помилок. Приклади, які появляються у нас роблять заколот і утруднюють працю, спів в церкві.

Минулими роками видано в Києві словники: Шевченківський, Етимологічний тощо. Але я не знайшов словника церковнослов'янської мови. Думаю, що та-кий словник дуже нам би пригодився. Може редакція «Благовіста» подумає про передрук такого словника?

Диригент церковного хору в Перемишлі
Володимир Пайташ

Проф. Константин Чехович

(В п'яту річницю від дня смерті)

6 лютого 1992 р. минуло 5 років як відійшов у вічність один з найвидатніших наших філологів Константин Чехович, родом з Перемишля. Народився 21 травня 1896 р. в селі Хиринка в священичій родині. Батько Чеховича, парох в Ботятичах, помер молодо на тиф у 1900 р., залишаючи дружину з трійкою дітей. Після смерті батька ціла родина переселилася до Перемишля, до невеликого дому на Засинні. В Перемишлі проходили дитячі роки Константина, його брата Ярослава і сестри Софії. В 1914 р. Константи склав матуру. В 1915-18 рр. студіював богословію у Львівському університеті. У 1918-20 служив в Українській Галицькій Армії. Опісля Константин опинився в Празі, де студіював філософію і слов'янську філологію. В 1926-29 рр. працював у Українському Науковому Інституті в Берліні, а в 1931 р. в Празі габілітувався на доцента слов'янської філології. В цьому році, на пропозицію ректора Академії Богословії у Львові, о. Й. Сліпого, став у ній викладачем церковно-слов'янської мови.

К. Чехович був також редактором журналу слов'янської філології «Слово». Написав студію про О. Потебню: «О. Потебня - український мислитель і лінгвіст», досліджував чеські впливи на поеми Івана Франка «І. Вишенський» і «Мойсей». Писав статті і рецензії до чеських, німецьких і польських журналів.

У 1934 р. брав участь у міжнародному з'їзді славістів у Варшаві.

В квітні 1945 р. у зв'язку з ліквідацією Богословської Академії був арештований і засланний до Караганди (Казахстан).

У 1956 р. Чехович повернувся з заслання до Тчева і тут працював до пенсії директором бібліотеки. Помимо довгої перерви, під час свого ув'язнення і катогри, не відставав на свійму філологічному полі. Прицював солідно до кінця життя. Старість Чеховича серед буденних родинних клопотів була виповнена науковою працею і молитвою. Покійний цікавився також стигматичною.

Зимою 1987 р. на кладовищі в Тчеві спочило тіло К. Чеховича поруч його дружини Лідії.

Проф. Чехович це не лише видатний публіцист, педагог, але також автор численних віршів. Ось один з них, написаний в Караганді:

Молитва ювілейна

Рятуй нас з неволі Маріє Пречиста!
Обмий нашу душу, а серця скріпляй.
Зривай павутиння брехні антихриста!
Потоками ласк Україну спасай!

Розкол Керуляря і невдача Богдана
Закинули в пропасть наш тризуб святий.
Подвійна на серці ятиться нам рана,
Подай нам Маріє лік з неба новий.

Ти рані Христові нам в дарі приносиш,
Ти кажеш в ті рани вкладати нами біль.
Для нас Ти свободу і єдності просиш,
Благаєш Ісуса, щоб знущав кукль.

Ісусе, не будь нам суддею в неволі,
Ми знаєм гріхи і провини свої.
Ми без сили, ми голодні і голі,
Прости нам, ми хочем служити Тобі.

Не мир, а меч Ти дав нам в заповіті,
Ми згоди не хочем з буйним куклем.
Не мир, а вогонь Ти посіяв по світі,
Новітню Содому Ти знищих вогнем.

Маріє Пречиста, рятуй нас з неволі!
Спасай від вогню українські хати!
Спали бур'яни всі на нашему полі,
Воскресний День Волі нам з неба пішли.

О. Гнатюк, Іванськ

Білобірські післяпразничні рефлексії

«Обніміться ж, брати мої,
молю вас, благаю!»

Т. Г. Шевченко

1. Широким гомоном рознеслася подія відкриття і освячення, в день храмового празника Різдва Пресвятої Богородиці у Білому Борі, пам'ятника Тарасові Шевченку. Про цю подію стало відомо і в Україні і на Захід. Для нас, що проживаємо в Польщі, є це нагода до глибокої рефлексії над цією подією, тому що не зважаючи вона одинокою в історії нашого поселення у Польщі.

Білобірські святкування та відкриття пам'ятника засновані демократичним змінам в Польщі і в Україні. Після проведені на високому офіційному рівні. Наукові церемонії присвячені Великому Кобзареві, вро-чісті Святої Літургії за Україну, відслужена єпископом Карлом Боніком з півночі, всенародна процесія-похід від церкви до пам'ятника та сам момент відкриття і освячення пам'ятника Шевченку разом з артистичною частиною і з учасниками представників політичного життя в Польщі і Україні, надало святкуванням більш як локально-регіональний характер, можна сказати, що подія мала міжнародне значення.

Однак родини питання, чи оці величаво відбути святкування, залишилися одноразовим актом, одноразовим святом, одноразовою маніфестацією - свідоцтвом для усіх тих, що в різний спосіб стали сідками цієї події.

Думаю, що у такому святі можу поглянути і задуматися над питанням, що спричинилося до відсутності представників Української Православної Церкви на

цьому святі. Мабуть тажко буде зараз відповісти на це запитання, сказати про причини і наслідки цього факту. Поки що попробуємо однак подивитися на ці внутрішньонаціональні екуменічні справи по-іншому. Саме у цьому екуменічному питанні ми часто зупиняємося і задовольняємо лише певними екуменічними актами. Спільні молебні, спільне посвячення води, спільна сесія, спільна панаада, спільна участя у концерті і певно могло б відбутися спільне відкриття пам'ятника ... Чи ось така постава певних актів не створює враження, що мовляв, між нами щось діється і це заспокоює наше сумління. Сумління, яке домагається від нас розуміння екуменічного питання як процесу, змагання дій.

Поглянемо ще раз на це, що відбулося під час Білобірської відпусту. Не так вже на це, як ми могли би ще поповнити, збагатити програму святкувань. Споглянемо на це, що сталося не лише з перспективи часу. Ось саме українці, переважно греко-католики, під проводом свого духовенства і Владики, зорганізували і святкували відкриття пам'ятника Автора «Гайдамаків». Чи ця подія не є без значення так в національному, як і екуменічному, планах наших стремлінь.

Далеко від рідних земель України височіє над Білим Бором на кургані-могилі пам'ятник Тараса Шевченка, створений у формі козацького хреста. Хреста, що поєднав людину з Богом. Чи цей пам'ятник-хрест тільки стойть, чи може чекає, на нас, українців. Може прийтися тут до нього православні брати, щоб зустрітися разом, обнітися, вшанувати Великого Брата та його заповіт: *Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю!* Може з цих слів пророка нашого народу треба нам починати наші екуменічні змагання, екуменічний процес. Творити сім'ю велику, сім'ю вольну, нову.

о. Йосиф, Білій Бір

ЗАБУВАЄТЬСЯ

22 січня цього року святкували ми 74 річницю проголошення Центральною Радою в Києві незалежної України. Цьогорічні святкування мало пам'ятково символічне значення, адже проводилися їх зі свідомістю, Україна вже самостійна, що надало «зірвав яремні і вибрав волю та свободу» шлях розвитку на бутине.

Цьо роки тому наша громада в Польщі вперше, на демократичних змін в країні, відзначила свято 100-річчя IV Універсалу. Здавалося, що саме цей повинен на постійно записатися до нашого календаря, але так, на жаль, ще не сталося.

Святкують переважно окремі громади і тільки у такому вимірі, на який дане середовище спроможне. Звичайно, не мусимо зараз забиратися до справи з пафосом. Буде з нас, коли лише зустрінемося на Службі Божій «за Батьківщину», коли буде з нами національний прапор і спільно заспівемо гімн. Однак варто, щоб у цей день зустрілися ми якогома найбільш численним гуртом.

Донедавна позбавлені були ми змоги офіційно відзначати національні празники і тому сьогодні належить що прогалину чимськоріш відповісти. Істрия вимагає, щоб пригадувати її та передавати дітям і молоді. На прийдешнє означає це збереження національної свідомості та потожності - у діаспорі також.

(т)

ГОЛОС МОЛОДІ

Падіння авторитетів

Явище, про яке говориться у заголовку не виникло сьогодні ані вчора. Воно, на жаль, має свої давні традиції також у Церкві. Слід згадати тут різні схизми, які неодноразово були наслідком того, що даному єпископові не смак було підкоритися найвищому земському католицькому авторитетові - папі. Основний момент церковних завірюх, що робляться внаслідок відкинення церковного авторитету, це поставлення своєї волі, своїх поглядів вище авторитету Церкви. Оскільки Церква свій авторитет черпає з Авторитету Божого, то вже справа починає бути небезпечною: відкинення авторитету Церкви веде до відкинення Найвищого Авторитету - Бога.

Очевидно різний є масштаб порушення, залежно від того, хто який авторитет відкідає і з яких мотивів. Багато чого залежить, безсумнівно, також від розмірів згіршення.

Проте досить вже теорії. Як це виглядає, в нашій українській Церкві.

Ось питання нещасного слова «православний». Су-перечки за це слово почалися ще минулого століття; іх хотіла припинити Апостольська Столиця і 18 травня 1887 р. виразно приказала виголошувати на богослужіннях слово «православний» там, де це приписують рубрики. Підтвердив це і Синод Галицької Митрополії, що відбувся у Львові у 1891 р. Другий Ватиканських Вселенський Собор, схвалюючи Декрет про Східні Католицькі Церкви, виразно стверджив у шостій точці цього Декрету: «Нехай знають та будуть упевнені всі Східні Християни, що вони завжди могли ти мут та повинні зберігати свої законні літургійні обряди та свій правопорядок, та що в них можна буде вносити зміни тільки задля властивого і органічного поступу. Все це, отже, з найбільшою вірністю мають зберігати самі Східні Християни, які також повинні все набувати більше знання цих справ і щораз-то досконаліше їх застосовувати, а якщо не слухно би відступили від них з огляду на обставини часу або осіб, то нехай намагаються вернутися до успадкованої від предків традиції (...).

Патріарх Йосиф Сліпий написав навіть спеціальне пояснення, в якому захищав вживання цього окреслення на богослужіннях. Врешті сама Апостольська Столиця, видавши на прохання проводу нашої Церкви новий, очищений від латинських впливів служебник - однозначно висловилася за вживанням терміну «православний».

Оскільки в справі виголошування слова «православний» під час відправ існують відповідні та однозначні рішення церковних властей, неповинно з цим бути ніяких клопотів. Адже згадані рішення солідно обґрунтовані під кожним оглядом. Тому лише здивування належиться з нашого боку людям, які цього не розуміють і вміють покинути Службу Божу, вийти з храму, якщо тільки прозвучить: «І всіх нас православних християн». На жаль, не лише миряни впадають у таке дивне незрозуміння. Дехто зі священиків, на жаль, не дотримується тих, неначе канонізованих Церквою поглядів. Як це болить, коли таке нехтування священною нашою спадщиною, яка є по-справжньому католицькою, чинять вірні, що здаються бути ревними католиками і оборонцями церковної єдності!

Подібне трапляється також у випадку деяких інших обрядових питань. Годі тут зводити повний перелік. Важливим є сам факт, що чимало з-поміж наших вірних вважаючи себе ступроцентним католиком через не-знання чи навіть злу волю залишає фактично протикатолицькі позиції. Чому протикатолицькі? Адже Вселенської (Католицької) Церкви, як такої, що безсумнівно зберігає правильне віровчення й богопочитання - окреслення «православна» торкається безсумнівно! Хіба може вважатися добрим католиком той, хто відмовляє Католицькій Церкві права на сповіщення про один із найважливіших її атрибутів і користування ним? Не можна Помісну Українську Грекокатолицьку Церкву звести на рівень якоїсь закритої секти, яка існує лише сама для себе. Слід пам'ятати для чого ми призначені у Вселенській Церкві - саме для того, щоб ширити ідею З'єдинення серед наших братів у Христі, які ще не перебувають в єдності з Наслідником Петра, а навіть неодноразово не знають взагалі Христа і його Науки. Мало таких людей по всій Україні, а особливо на Лівобеїжжі та Півдні? Ідею З'єдинення презентують також всі вітки Української Церкви в країнах поселення, де пришла їм роль бути тими, хто засвідчує про вселенськість (католицькість) Церкви, видимим главою, якої є папа римський. Відомий вислів папи Урбана VIII: «Через Вас, мої русини (тодішнє загальноприйняте окреслення українців та білорусів - П. С.), надіюсь навернути Схід» мусить бути прийнятій нами також сьогодні. Не лише в теорії треба прийняти що місію, слід її також практично здійснювати з любов'ю відкриваючи серця перед нез'єдиненими братами. Щоб

однак наша місія була хосеною для нас і наших братів, необхідна нам вірність рідній релігійній традиції. Як уже було згадано обов'язок її збереження накладає на нас вселенська Церква виявом чого є м. ін. цитовані раніше рядки Декрету про Східні Католицькі Церкви. Це ніяк не означає якогось російщення нашого обряду, створювання штучної залежності від Російської Церкви, як декому здається. Абсолютно ні! Йдеться тут про вірність справжній християнській церковній традиції, яка не дивилася вороже на все, що західне (такий був підхід Церкви нез'єдиненої в московській державі), але вміла засвоювати собі ті елементи західної традиції та народних українських звичаїв, які були для її місії корисні та не перечали східної суті нашого обряду.

Щоб навести декілька прикладів вдаюся до історичних праць сестри Софії Сеник ЧСВВ: «Латинізація в Українській Католицькій Церкві», Люблін 1990, та отця професора Мирослава Марусина (теперішнього Секретаря Священної Конгрегації для Східних Церков у Римі) - «Пастирська і літургічна діяльність Св. Йосафата», Рим 1967.

За часів Св. Йосафата (+1623) З'єдинена Греко-Руська Церква практично цілковито зберігала східні традиції, однак це не означало якоїсь тенденції до точного обрядового наслідування греків, яким наша Церква підлягала до 1596 р., чи східних сусідів - росіян. Зрештою між Москвою та грецьким православним Сходом існували в обрядовій ділянці різниці досить помітні, бо ж спроба патріарха Никона надати московській Церкві сучасне грецьке обрядове обличчя закінчилася трагічним роздором (1654).

Візантійський обряд, який одержала руська Церква від греків при хрещенні Русі, розвивався згідно з місцевими традиціями і засвоював деякі народні звичаї, наповнюючи їх християнським змістом. Прикладом може бути свячення страв на Великдень та в другий день Різдва Христового, які антиохійський патріарх Йоаким засудив ще у 1586 р., коли перебував у Львові. Засудження, хоч пов'язане з забороною такої практики не мало для львівського єпископа Гедеона Балабана ніякого значення, оскільки свячення пасок це просто місцевий, вповні оправданий звичай. Як занемо владика Балабан, попри початкову готовність до прийняття унії, пізніше від З'єдинення відмовився і поборував його. Проте його постава в цій справі була слушною. Таку позицію підтримали пізніші єпархи, як з'єдинені, так і нез'єдинені. Прикладом католицького оборонця помісних звичаїв нашої Церкви є саме Св. Йосафат, який навіть написав окремий твір під назвою «Чи добре Церков Восточная чинить посвящающи хліб, воду, вербу і барака?»

На жаль, в пізнішому часі розпочалися процеси засмічування обряду З'єдиненої Греко-Руської Церкви латинськими впливами. Поширилися латинські набоженства, прилюдні проказування вервиці перед Святыми Тайнами, виставленими у монстрації, сорока-

динне Євхаристійне Богослужіння, празник Божого Тіла в чистому латинському вигляді і т.п. Зміни не обминули самої Служби Божої, де запроваджено ряд західних запозичень, часто спираючись на практики католиків греко-альбанського обряду в Італії. Причини такого стану різні, наприклад, наплив латинників у ряди грекокатолицького чернецтва, тиск з боку латинників при одночасних переслідуваннях з боку нез'єдинених, що діяло на користь нововведень тощо.

В кожному разі витворилася ситуація, в якій самі власники нашої Церкви не раз тратили віру в майбутнє нашого обряду і закономірним вважали латинський, як це видно з постанов чоха з Бамойського Синоду про Св. Тайну Подружжя: «(...) Тому, що обряд уділювання цієї тайни в нашій церкві є майже той самий, що й в Латинській Церкві, він не потребує якихось поправок чи змін. (...)»

Коментар зайвий. Варто все ж таки додати, що латинські нововведення не оправдали себе в дійсності. Коли прийшли переслідування, великі хвилі гонінь Українсько-Білоруської Грекокатолицької Церкви в царській Росії (йдеться передусім про 1839 р. і наступні, коли рішення Покоцького «Собору» передало нашу Церкву на тих теренах в руки царських спеціалістів від «возз'єднання уніатів з матір'ю Православною Церквою») та у т. зв. Польському Королівстві, де існувала грекокатолицька Холмська єпархія насильно розігнана («возз'єднана») дещо пізніше, бо аж у 1875 р. латинські запозичення не зберегли Церкву перед «возз'єднанням», а у випадку Холмщини ліквідацією шляхом переходу інвіріях на римокатолицизм, що спричинило також і ополячення українців цього регіону. Виховані у латинській атмосфері єпископи зрадили Церкву на псевдособорі у Покоцьку (12 лютого 1839 р.), тоді, як наші власники з Галичини після 1946 стікло та мужньо тривали в єдності з Церквою.

Бачимо отже, що латинізація веде до загибелі так само, як і спіле наслідування російських впливів. Українська Церква - це торкається обох її віток, католицької та нез'єдиненої - має своїх східні традиції згідні з її духом. І з них треба нам черпти, ними жити, їх творчо розвивати. Саме цьому служать заохоти церковних авторитетів щодо вірності традиції. Бачимо отже, що виступаючи проти виразних рішень Апостольської Столиці, Вселенського Соборів та нашого церковного проводу не тільки нехтуємо авторитетом церковної влади, що від Бога походить, ми тоді також діємо проти себе самих, підрізуємо наши корені. А яким чином ростиме дерево без коренів? Подумаймо. І молімся до Святого Духа про благодать зrozуміння, в чому полягає справжня вірність Єдиній, Святій, Соборній і Апостольській Церкві Христовій.

Петро Сивіцький
Люблін

муз. О. Ортинського
слова З. Кметя

ВСІ МИ - РОДИНА

2. Мовчать солов'ї так незвично -
Це осінь в задумі сумна.
Не вірить, що матір покинув навічно,
А доля вторить тихо: «Хто його знат».

3. Готовий сто раз на коліна
Упасті і виплакать взір
На землю квітучу твою, Україно,
Тобою живу я у пеклі зневір.

ДІТЯМ

Ясне сонечко

Дорогі діти. Досі ми не ділилися з Вами великою сільною нашою радістю і почуваннями вдячності Всевишньому за це, що дозволив тішитися нам знову незалежністю України. Це правда, що Україна має перед собою великі завдання, а ще більше різних клоунів. По сотках літ неволі край встає, неначе з руїни, і мусить наново відбудувати своє державне життя.

Послухайте, які плани мав молодий князь, якого він віспалося в нашу історію золотими буквами. Чи тепер, по тисяча роках, не будуть вони актуальними? І чи журба Ольги і Володимира, про яких говориться, не стає нашою журбою?

Вже два місяці облягають печеніги Київ. Довідалися, що князь Святослав далеко в Болгарії, а княгиня Ольга з трьома внуками: Ярополком, Олегом і Володимиром замкнулися в княжому теремі. В городі настав голод і брак води, а тут ніяк сповістити Святослава, що в нього вдома діється. Правда, на другому боці Дніпра стоїть з військом воєвода Перетич, але й до нього нема доступу.

Княгиня Ольга

- Розкажи бабуню про діда Ігоря, як він підкорив ківчів і тиверців - просив, припавши до колін бабуні, - молодший онук Володимир.
- Не згадуй мені про це, любий! - сказала Ольга, - якщо на ікону Пречистої, освітлену лампадкою
- Бог Мені простить той гріх, що була вчинила!
- Не знала християнської любові і милосердя. Це перед моїм о хрещенням.

В кімнаті чути було удари печенізьких праць, що по камінню.

Виросту - відізвався Володимир - буду таким, як дідусь і батько та далеко розгорну нашу

тому тільки слава князя, щоб поширити державу - промовила княгиня, поклавши руку на голівку
- я у тому, щоб внутрі її скріпити, будувати
краче життя.

- життя? - запитав хлопець, глянувши бистро на бабуню.

Будувати землю, завести лад між народом ігровілі, хліборобстві. Укріпити кам'яні двори, народ до правдивої віри, дбати про навчання старших, бути просвіченим народом - це розумний володар, будівничий держави.

буду, бабуню! Побачиш, яким я стану - голосно викрикнув Володимир і раптом у віддалі за стінами міста почулися голоси

звестяться! - сплеснув руками хлопець печенігів! - крикнув і вибіг з кімнати.

Хрестич напав на ворога, а той, думаючи, відіїхався і відступає від Києва - сповістив Левка, ставши на порозі кімнати.

Левак Багомі - перехрестившися, Ольга запитала - як знати Перетичеві про нашу біду?

- Ось синий, що на це зважився - відповів Демко, - відіїхав себе молодого, стрункого хлопця, що із двома - князиня, син дворецького Петка.

- Як же ти зробив? - поцікавився Володимир.

Став розповідати юнак - вмію говорити пересіягнувшись за печеніга і з уздечкою

через ворожі війська, кажучи, що Дібралася так аж до Дніпра, скочив у воду, а піставши до Перетича, розповів про облогу Києва. Вчора вдосвіта пустився

Будемо товарищувати, добре?

Хлопці вибігли з терему, щоб подивитися як відступає печенізька орда.

Минуло кільканадцять років. Не стало серед живих бабуні Ольги, загинув князь Святослав. На престолі в Києві засів Володимир. Він здійснив юнацькі мрії про велику, сильну державу, об'єднавши усі українські землі. Виправлявся під Карпати, в Галичину і на Волинь. Вславився Володимир як володар ласкавий, щедрий для боярів та своїх підданих. На княжий двір приходили старці і вбогі по поживу і гроші. За ту щедрість і повагу для людей Володимира назвав народ «Ясним сонечком».

Володимирові пирування не були тільки для своїх людей. Прибували часто представники усіх верств суспільства. Ці зустрічі скріплювали єдність в народі.

Часто можна бло побачити Володимира, як він дивився через вікно на Дніпро, на горб, де ще недавно стояв перун, а тепер видні дерев'яна церковця Св. Василія. В центрі Києва пішається церква Богородиці, яку називають «Десятинною», бо на її будову і утримання Володимир призначив десяту частину своїх прибутків.

В думках своїх линув Володимир в минулі, згадував свою бабуню. Хотів би, щоб бабуна могла радіти здобутками державного будівництва, що його здійснив її улюбленій внук. Збудував церкви, у них прекрасні ікони, декоративне мистецтво. Діє вже в Києві школа для дітей, з якої вийдуть свої священики і освічені люди, що будуть разом з князем діяти для добра руської культури.

Полинув князь в думках. Планував, якими законами забезпечити добро народу в церковному і громадському житті.

Тимчасом заворушилася завіса на дверях і з-поза неї виглянула темна голова княгині Анни.

- Князю! Народ жде на тебе на майдані. Пора починати пир. Прибуло чимало людей. Є посадники, бояри і страші з усіх міст. Дворецькі наготовили 300 перевар меду, крім всякої іжі.

- А про вбогих і хворих не забула ти Анно? - запитав князь.

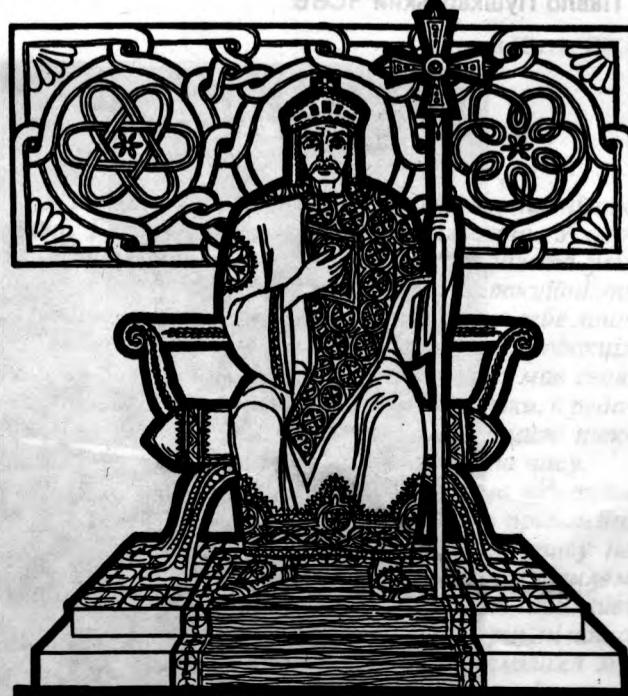
- Невже я можу призабути про те, що так лежить тобі на серці? Для вбогих, старців і калік розвезли вже всякі припаси: хліб, м'ясо, рибу, городину, мед і квас у бочках, а ще моя служба робить розвідку, де є немічні жінки і бедомні діти. Нічого я не забула князю.

Зашумів народ, коли князь і княгиня вийшли на майдан. Заграли труби, бубни, гуслі. Понеслися вигуки: «Слава, князеві, ясному сонечку!». Князь пішов між народом, а княгиня залишилася з жінками. Князь вислухував скарг і прохань. Бідним сипнув щедро пригоршню срібних і золотих монет, на яких з одного боку візерунок князя, з другого - його державний знак - тризуб. Тимчасом над Дніпром готовувалася молодь до танців і співів.

Молімось діти, щоб Бог післав нам таких мужів і на сьогодні.

с. Романа СНДМ

У переказі про Володимира і Ольгу використано у скорочені текст Віри Лебедової «Веселка», ч. 7/11, липень 1955.

Князь Володимир

Молитва з України

Царю Небесний, джерело світла,
Твоїм промінням встели нам шлях,
Щоб в душах наших радість роквітла,
Щоб запалала віра в серцях.

Царю Небесний, Всесильний Боже,
Мудрість і силу, і ласку нам дай,
Щоб подолати діло вороже,
Визволити рідний, батьківський край.

Царю Небесний, Боже Єдиний,
Будь нам зорею вночі тривог,
Знаком, що з нами в кожну хвилину
Сила і правда, з нами наш Бог!

автор незнаний

Яка краса ...

Яка краса: відродження країни!
Ще рік, ще день тут нісся плач рабів,
Мовчали десь святі під попелом руїни
І журно дзвін старий по-смертному гудів.

Коли звідкіль взялася міць шалена,
Як буря все живе скотила, перейняла,
І ось, дивись - в руках замаяли знамена
І гимн звитяг співа невільна сторона!

О. Олесь

Ми - маленькі друзі

Ми - маленькі друзі,
Українські діти,
Мов квіточками в лузі,
Добре нам всім жити.

Наша рідна ненька
Про нас добре дбає,
Горне до серденька
І до сну співає.

А батенько любий,
Мов то сонце ясне,
Вчить нас і голубить,
Каже казку красну:

Про князів, гетьманів,
Про сплячих геройів,
Що з могил повстануть
І підуть до бою.

Станьмо ж разом, друзі,
Хлопчики, дівчатка,
І, мов птички в лузі,
Співаймо для татка,-

Співаймо для неньки
Пісні веселенькі,
Хай ненці за труди
Вічна дяка буде.

I по всьому світу,
Став спів гомоніти,
To співають пісню
Українські діти.

Б. Дан

Парафія Успення ПДМ при церкві Отців Василіян у Варшаві

Існування грекої католицької парафії у Варшаві тісно пов'язане з існуванням василіянської монашої спільноти у тому місті. Вже митрополит київський Велямин Рутський (1613-1674) хотів заснувати тут василіянський монастир. Митрополит Г. Коленда (1665-1674) мав намір побудувати єпископську палату і закупив для цього площа між вулицями Медовою і Підвальню. Задум цей здійснив щойно митрополит Лев Кішка (1714-1728), який при вулиці Підвальні вибудував єпископську палату призначену для власних потреб. У палаті приміщено каплицю для католиків східного обряду, які часово, чи постійно перебували у Варшаві. Для обслуги палаті каплиці митрополит спровадив з Супрасля трьох монахів-vasilіян.

При каплиці існувало Братство св. Онуфрія, яке 1744 р. одержало ерекційну буллу від папи Венедикта XIV. Братство втішалось великою популярністю. Належала до нього між іншими жінка короля Августа III, Марія-Йосифа, з трьома доньками.

Каплиця при вулиці Підвальні виявилась малою для душпастирських потреб, тому Василіяни почали думати про будову власної церкви і монастиря у Варшаві. Сейм, який засідав у Варшаві в роках 1767-1768 дозволив на василіянську фундацію. Церква і монастир мали бути побудовані на дарованій королем площи за Новим Світом а на початку Алеї Уяздовських. Будови, якою зайнявся один з Василіяни, з різних причин, головно фінансових, на вдалося зреалізувати. Площа вернула до королівських рук. Душпастирську працю Василіяни дальше вели при митрополичій каплиці при вул. Підвальні.

Розв'язки дальнє чекала справа василіянської фундації. Щоб допомогти Василіяни митрополит Флоріян Гребницький на Синоді в Новгородку 4 вересня 1761 р. відступив їм частину митрополичної площи від вул. Медової. Смерть митрополита не дозволила закінчити справи. Надання площи з 1761 р. щойно у 1781 р. підтвердив митрополит Язон Смогожевський. Він також рішив допомогти Василіяни при будові церкви і монастиря.

Покладення наріжного каменя під церкву і монастир, які запроектував королівський архітектор Домінік Мерліні, відбулося торжественно 12 травня 1781 р. Папський нунцій І. А. Архетті посвятив наріжний камінь, а король Станіслав Август Понятовський покрив його першою верствою вапна. Консекрація нової церкви відбулася 25 серпня 1784 р. Наступного дня служилася тут перша Служба Божа у східному обряді. Церкву прикрашували три образи королівської фундації, намальовані Ф. Смуґлевичем: Успення ПДМ, Св. Василія Вел. та Св. Онуфрія. Нова церква стала одночасно парафіяльною для східних католиків з Варшави та околиць.

Число парафіян василіянської парафії у Варшаві доходило до 600 осіб. Варшавський монастир підлягав під Архимандрію в Супраслі. Звідтам приходили монахи, яких число не було велике, переважно 4-5 осіб. При монастирі існувала парафіяльна школа, яка 1816 р. начисляла 20 дітей. У монастирі існувала також невелика, але багата в літературу бібліотека. Настоятелями монастиря і одночасно церкви були отці з Василіянського Чину: о. Ізidor Яміловський (пом. 1833 р.), о. Станіслав Калиновський та о. Василь Калиновський (1856-60), о. Петро Скальський (1866), та о. Боніфатій Боневський.

XIX ст. приносить переслідування католицької Церкви царською Москвою. Царські укази зносять уніяцькі парафії і монастири. На місце католицьких священиків уряд присилає православних. Переслідування не минули також варшавської обителі. Указом з 1872 р. цар Олександр II зліквідував варшавський монастир. Зробив з нього парафіяльний дім для існуючої ще парафії, яка начисляла тоді 451 вірного. У 1875 р. зліквідовано також уніяцьку парафію, замінюючи її православною. Церква і монастир були в руках православних до 1915 р.

В католицькі руки церква і монастир повернули в часі I Світової війни. В березні 1916 р. замешкав у монастирі о. Гавріїл Фурман, останній василіянин, який залишився серед живих з-поміж тих, які сорок років скоріше мусили залишити обитель. Офіційне торжественне передання церкви відбулося 24-го червня 1917 р. Парохом парафії назначено о. Гавріїла Фурмана. По його смерті в 1918 р. через брак Василіян, парафію перебрав латинський священик Ф. Качинський, який зовсім

зліквідував східні відправи, та викинув іконостас поставлений 1843 р.

Спроби перебрати монастир і церкву при вул. Медовій робили Василіяни з галицької Провінції. Однак з політичних причин (напруженні польсько-українські відносини), не мали вони успіхів. Проти перебранню Василіяни з Галичини церкви і монастиря випливав із того, що попередні Василіяни - з Провінції литовської - не ідентифікували себе з українським народом.

1919 року церкву і монастир зайняв, як резидент, митрополит вірменський Йосиф Теодорович і почав узурпувати собі до них права власника. Остаточно залишив він василіянський монастир щойно в 1936 р.

По довгих стараннях, які йшли також з боку українського світського середовища, 20 листопада 1929 р. кардинал А. Каковський рішив віддати для потреб грекої католицької спільноти у Варшаві василіянську церкву. Одночасно її ректором назначив василіянина о. Стефана Решетилу. Офіційне впровадження відбулося 1 січня 1930 р. Однак в 1931 р. о. Решетило був назначений Протоігуменом василіянської Провінції в Галичині і тому від 17 серпня 1931 р. ректором василіянської церкви став о. Павло Пушкарський. Своєю добротою він з'єднав собі прихильність численних світських та церковних достойників. По довгих стараннях, при видатній допомозі Папського нунція кардинала Ф. Мармадзджі, вдалося о. Пушкарському 24 березня 1938 р. одержати від кардинала Каковського документ ерігуючий грекої католицьку парафію при василіянській церкві у Варшаві. Парохом став о. Павло Пушкарський ЧСВВ.

До 1939 року Василіяни з Варшави доїздили також з душпастирською послугою до Городла над Бугом, Грабовця біля Замостя та Любліна.

Варшавське повстання у серпні 1944 р. принесло знищення в 3/4 монастиря і церкви. Отці і брати змушені були залишити варшавську обитель. Деякі з них почали працю в грекої католицьких парафіях на Лемківщині: в Ліщинах, Миговій Волі, Білянці і Куньковій.

Відбудовою церкви і монастиря зайнявся по війні о. Павло Пушкарський та брат Ігнатій Олеськів. Подолавши неймовірні труднощі, наші отці і брати могли врешті в 1948 році замешкати знов у монастирі. Того року на другому поверсі влаштовано тимчасову каплицю, а 25-го вересня 1949 р. відбулось торжественне посвячення церкви, яке довершив кардинал Стефан Вишнівський.

П'ятдесяті роки це час переслідування церкви комуністичною владою. Заборонені були грекої католицькі відправи. Комуністи намагалися відібрать Василіяни монастир і церкву. В 1952 р. арештовано о. Павла Пушкарського, та інших отців та братів. Двох отців засуджено на кару по 10 років ув'язнення за те, «що силою намагалися змінити устрій польської держави». Отець Пушкарський вийшов на волю по двох роках і трьох місяцях ув'язнення.

Після війни, до 1957 р. богослуження у василіянській церкві правили тільки в латинському обряді. Отці лише потайки служили душпастирською опікою варшавським грекої католикам. Першу Службу Божу у східному обряді відправив о. Борис Балик ЧСВВ на Великдень 16 квітня 1957. Першим парохом був о. Павло Пушкарський (з 1939-51, 1965-77), а в міжчасі о. Родіон Барабаш (1952-64). В жовтні 1966 р. вікарієм парафії назначено о. Йосафата Романика. А в роках 1982-85 її парохом. Отець Романик відновив грунтовно монастир і церкву, яку повернув до попереднього вигляду. 1985 р. парохом варшавської парафії назначено о. Мелетія Білинського, а в 1989 р. о. Василія Медвіта. На Великдень 1991 р. знову став у варшавській церкві іконостас, що разом з престолом, та стилізованим у формі церковці кивотом надало їй східний характер.

Василіянська парафія у Варшаві не є численна нараховує всього 100-150 родин. Частина парохіян становлять студенти, які лише протягом академічного року перебувають у столиці. Парохіяни мешкають у різних відлеглих частинах міста і його околиць. Становить це значну трудність в душпастирській праці. Катехізацію дітей і молоді можна вести лише в неділю. Кожного року є організовані в парохії велиcodні реколекції, ведеться допомога особам старшим та знеможеним. Відбуваються концерти церковної музики у виконанні різних хорів. В неділі по Службі Божій в церковній домівці можна зустрінутися на розмові та випити каву-чай. Домівкою займаються жінки - парохіянки варшавської церковної громади. Кожного дня правлять дві Служби Божі та церковне правило.

Протягом цілої своєї історії василіянська обитель у Варшаві була осередком церковного і суспільного життя. Особливо в останніх десятиліттях допомогла вона нашим людям зберегти свою релігійну і національну свідомість і таке її завдання на майбутнє.

о. Володимир Р. Ющак ЧСВВ

Золоте світло на Віа Боччеа

Коли заходами Блаженнішого Йосифа Сліпого, митрополита Української Католицької Церкви у Римі, в 1960-тих роках була побудована церква Св. Софії, звернена золоченими куполами, місцеві італійці називали її «Золота церква», вибрали її об'єктом, в якому проводять обряди вінчання. Вона швидко адаптувалася в римському середовищі. Інтер'єр церкви суцільно оформленій в техніці мозаїки теж вирішений в золотій підальності, він наче світиться своїм внутрішнім світлом, в якому домінує золотий колір; він діє на нас просто, образно, духовно.

Золото має свою іконографічну значеність в місцевих, що сформувалися в регіонах візантійських культурних і релігійних впливів, до яких також належав Україні, яка в 988 р. прийняла хрещення за посередництвом Візантії. Золото в іконографії означає сімо, але теж мудрість, благородство, багатство.

Мається очевидно на увазі в даному випадку інтелектуальне, духовне. Золото часто використовується в іконостасі як світіння німбів, світло тла ікон, світло аисту. Воно є невід'ємним компонентом літургічних предметів, одягів, різьб іконостасів, тощо. Однак як широке цілісного вирішення інтер'єру церкви, як це мається у Софії на Віа Боччеа, це мабуть в українському мистецтві приклад єдиний і унікальний. Церква Св. Софії в Римі є церквою Українського Католицького Університету, церквою вишого духовного закладу і тому-то символіка золотого кольору як символіка світла, духовності, мудрості тут є вповні зрозумілою. В даному разі вона може мати ще другий і досить істотний свій підтекст - пітомці, які через рік-два закінчують навчання у цьому університеті, стануть насправді золотим фондом нашого завтрашнього українського греко-католицького духовенства.

Я сам, скульптор зі Львова, вже 27 років викладаю скульптуру у Львівському Державному Інституті Прикладного та Декоративного Мистецтва, згідно з домовленістю між нашим інститутом і УКУ про обмін педагогами, приїхав в середині листопада 1991 р. з метою прочитання для студентів УКУ циклу лекцій із різних питань, що стосується українського мистецтва, а також, вперше будучи у Римі, познайомився із мистецькими цінностями цього міста. У Львові в інституті а також працюю проректором по науковій роботі і по лінії мене тут теж цікавить цілий ряд питань мистецтвознавчого характеру.

Тут, в стінах УКУ, маю можливість познайомитися з величезним науковим доробком цього знаменитого історичного закладу, накористуватися його унікальною бібліотекою, де старанно зібрані перлини української художністи з усього світу. У Львові, не зважаючи на те, що вже сприятливі обставини, ми поки що не маємо можливості почитати періодику діаспори, яка приходить майже в повному обсязі, покористати унікальними книжковими виданнями, які тут появляються і зрозуміти це, на сьогодні вже феноменальне середовище української діаспори.

Значайно, що час однаково проходить для всіх, що при наявності в Україні терору, якого не

ЛИСТИ

ЛИСТИ

До «Благовіста»

Співредактор вислід виборів у жовтні показав здатність українців у Польщі, - та ще й лінійність тіх до виборів. Не вміють жити в демократії, не знати цінність волі - а такі її не зберуться. Че диво, що багато тужить за попередніми результатами - Для такого населення рівень «Благовіста» уважаю катастрофічним. - поважні статті і стиль, брак дописів з працею на місцях, у парафіях, з діяльністю українців, брак участі молоді, студентів, нічого не чути про богословів у Любліні і т. п.

Слідської є німців у Польщі? Хто відтепер в Польщі і поза нею може рахуватися з неїснуючими українцями у державі? Дуже сумно нам усім за них. І як зони виглядають супроти триумфу населення в Україні 1 грудня?! Там більше як половина неукраїнців голосували за незалежну Україну!

Ще до «Благовістах» газета обов'язково повинна писати про діяльність свого єпископа, та жку працю, старання, поїздки, виступи, зустріння, а також про «добробут» поляків щодо збереження нашого майна. Про справу в Польщі було в «Благовісті» абсолютно замало, але значить: зле звітовані. Не зайнято рішучого слова до ганьблічного поведіння в супроти українців, супроти Й. Глемпа,

ЛИСТИ

ЛИСТИ

ЛИСТИ

Валенси і папи! Та ви є органом УКЦ! Не розумію такої «клінії» редактування!

Степан Кікта, США

Від редакції

З зауваженнями автора ми майже повністю згодні. Газета є така, яке є суспільство. У першому числі ясно було сказано, що це газета усіх читачів. Її рівень, актуальність та атракційність залежатиме від читачів. Колегія бере на себе лише тягар редактування. Слід згадати, що редакція складається з п'яти осіб, з яких кожна має свою професійну працю, родину та інші обов'язки, а редактування газети є працею суспільною. Власні тексти поміщаємо в міру можливостей та часу.

До речі. Автор напевно не знає, що відстань між Іловом, а Перемишлем виносить приблизно 700 км. Брак штатних працівників часопису не дозволяє на безпосередній зв'язок з Перемишлем та іншими осередками, де проходять важливі події. Телефаксу немає ні перемиська курія, ні наша редакція. Мимо цього про справу Перемишля ми писали не так мало, як видається авторові листа. І так: в числах -4 («Сумна радість»), 5 («Інтерес»), 6 («Мерзота запустіння», «На грани розуму»), 8 («З приводу інсталяції Владики Івана Мартиняка»).

Божим» є покликання священика і тому ці два поняття один з одним дуже споріднені.

Перед нашою релігією і мистецтвом повстає тепер одна із дуже відповідальних національних проблем, проблема будівництва нових храмів і їх мистецького оснащення. Рівень реалізації цієї проблеми буде залежати в одинаковій мірі, як від рівня художників, проектантів-творців, будівельників, так і від ерудиційного рівня і рівня мистецької компетенції замовників, тобто духовенства. Тому-то так важливим є сьогодні рівень мистецької обізнаності наших завтрашніх парохів, єпископів, митрополитів, патріархів. Хто ними стане завтра? - оці сьогоднішні питомці УКУ.

Сьогодні, коли маємо педагогічні взаємини з підлітками молодими людьми із УКУ доходимо до переконання, що кожен з них нині є носієм великого громадянського духовного капіталу і від цього наскільки фундаментальним буде рівень здобутих ними знань, настільки цей потенціал зможе бути дієвим в майбутньому, від звичайної сільської парафії до митрополічого престола, тому що від цієї дієвості у великій мірі залежатиме рівень нації. Адже потрохи сьогодні починаємо усвідомлювати, що можемо щось дуже конкретно значити для світу. Україна для Європи із поняття, яке досі пов'язувалося з чимсь вчорашнім поступово перетворюється в щось, що починає пов'язуватися з чимсь завтрашнім. Молоді люди, які сьогодні навчаються в УКУ не здають собі справи з цього колosalного тягару духовної і громадянської відповідальності, який ляє на їх плечі після приступлення до своїх священичих обов'язків, цей народ що буде - буде народом, що житиме в зовсім інших ніж сьогодні реаліях і зовсім із інших ніж сьогодні компонентів будуватиметься структура його духовності, про це не слід забувати.

Для Української Греко-Католицької Церкви, завтрашній її день не представляється аж так безхмарним. З одного боку Церква ця вижила в нечувано важких умовах підпілля, у гнобленому тоталітарним режимом краї швидко відроджується, маючи величезний авторитет і довір'я в народі. Тільки ті, що мали можливість спостерігати пануючу в широких масах народу напругу і одержимість до дій перед приїздом до Львова кардинала М. І. Любачівського мали можливість наглядно сконстатувати глибину цих почуттів, як у старших віком людей, так і у молоді, деяка невелика частина цієї молоді сьогодні готовиться до священства. Очевидно, що існують сьогодні сили, які не в захопленні від довір'я народу до нашої Церкви, Церкви, яка протягом історії стала запорукою самого існування української нації, тому-то здійснюється заходи відносно знайдення якихось засобів, які могли б применити її авторитет, звести наївець її дійсно історичні досягнення. Так склалися сьогодні обставини, що одні і ті самі проблеми стоять перед Церквою і перед народом - проблеми вижити національно і духовно.

В церкві на Віа Боччеа золотим святочним сльом світить із стін мозаїки. Яка мусила бути сильною віра в кардинала Йосифа сліпого тоді, коли тут виконувався задум цієї будівлі, адже надіялася на щось краще для України тоді здавалося не було ніяких підстав, але помимо цього задум цієї символіки, символіки вічного духовного світіння нашої нації - пророчий.

Дмитро Кравич, Львів

Далі автор пише: «Не зайнято твердого становища до ганьблічного поведіння шовіністів» - Як це розуміти? Думаємо, що не йдеться авторові про це, щоб наша газета закликала до релігійної війни. Місячник з 3000 тиражем, друкований укрїанською мовою не має змоги вплинути на польську громадську опінію, а нашему народові, до краю огорченому, було б не по-християнськи доливати оліви до вогню. Звідси такий, а не інший тон наших статей.

Про отця д-ра Митрата Миколу Денько ми писали в числах 4 «Благовіста», а проповіді чи інші матеріали про життя нашої Церкви кожен може друкувати де хоче, ми не маємо на це монополії.

Дякуємо авторові за всі уваги, може вони змобілізують наших читачів і газета стане атракційною для всіх.

Редакція

Усім читачам, які надіслали нам різдвяні побажання, за пам'ять і зичливість складаємо сердечну подяку.

Редакція

Історія празника Трьох Святителів

Дня 12 лютого святкуємо пам'ять трьох великих і дуже визначних єпархів, учителів, провідників і Отців Східної Церкви: св. Василія Великого, св. Григорія Богослова і св. Івана Золотоустого. В нашому народі цей празник знаний як свято «Трьох Святих». Оті три єпархи-святителі це велетні віри, духа, свяності й науки. Вони передали нам чисту віру Нікейського Собору, вони пояснили нам догми про Св. Трійцю, Христове Божество та Пресв. Євхаристію. За їхні заслуги наша Східна Церква зове їх у своїх богослужбах рівноапостольними, органами Св. Духа, колонами Церкви та вчителями вселеної. Всі три вони жили в четвертому столітті - золотому віці християнської віри. Св. Василій і св. Григорій це сини славної Каппадокії, Малої Азії, інтимні друзі і майже однолітки. Св. Іван Золотоуст - антioхієць і молодший від них яких 20 літ. Всіх їх єднала апостольська ревність за святу віру і спасіння душ.

о.Ю.Я. Катрій ЧСВВ, «Пізнай свій обряд», Нью-Йорк 1979. Друкується мовою оригіналу

Іван Золотоуст - народжений у 349 р. в Антioхії. Батько-офіцер, скоро помер і виховуванням дітей займалася мати Антуза. У її боку вів майже монашє життя, вивчав філософію, літературу та богослов'я. Після смерті матері подається на пустиню, де веде життя ереміта (пустельника), однак поганий стан здоров'я змусив його покинути монашє життя. У 385 р прийняв священичий сан і повністю присвятився проповідництву. Слава про його проповіді рознеслася по всьому християнському Сході.

У 397 р. підступом його спроваджують до Константинополя і на бажання цісаря стає патріархом Константинополя. Як патріарх розвинув літургійне життя (підібрав тексти Св. Літургії). Дбав про хворих, немічних, сиріт.

Журба Золотоуста про справжнє християнське життя була причиною конфлікту з цісаревою євдокією, яка вела розпусне життя. Наслідком цього конфлікту було зіслання Івана Золотоустого на Кавказ, де 14 вересня 407 р. помер. 20 років пізніше його мощі перенесено до Константинополя і зложено у церкві Святих Апостолів.

Григорій Богослов - народжений 330 р в Азянзос в Каппадокії. Батько його був єпископом біля Назіанзу. Г. Богослов студіював в Кесарії Каппадокійській (сьогодні Туреччина) в християнській сім'ї. Його батьки Василь і Ємелія, брати Григорій з Нісси, Петро з Себастії і сестра Макріна - всі зачислені до лицу святих.

Св. Василій Великий студіював в Атенах і Константинополі. Около 356 р. повернувся на рідні землі і тут щойно охрестився, і покинувши сусільне життя помандрував до Єгипту, Палестини, Сирії та Месопотамії.

Весь час живучи на пустині стежив за монастичним життям.

Вдруге повернувся у родинну землю, продав своє

майно і в Неокесарії заснував перший монастир, який став початком великої василіянської сім'ї - від його імені.

У 370 р. прийняв єпископський сан і, як сам заявив:

«Піднявся тисячних журб про Церкву», а сповняв їх

мудро, терпеливо, так що навіть вороги визнають його

авторитет.

Упокоївся у Бозі 1 січня 379 р. Залишив по собі

тривалі діла: Василіяду - дім для паломників, старців та

сиріт. Цілий ряд богословсько-філософських, морально-аскетичних писань, з яких найбільш відомий

є Аскетікон - перше правило життя монахів Східної Церкви.

о.І.

Подяка

Організаційний комітет будови церкви у Мокрому складає широзердечну подяку жертводавцям:

1. Бронська Наталія, Люблін 100 тис. зл.
2. Томашевська Ольга, Вроцлав 200 тис. зл.
3. о. Улицький Йосиф, Білій Бір 50 тис. зл.
4. Завадський Юліян, Варшава 50 тис. зл.
5. Халупа Софія, Слупськ 100 тис. зл.
6. Судик Петро, Мокре 500 тис. зл.
7. Войтович Катерина, Мокре 1 млн. зл.
8. Наньо Магдалена, Мокре 1 млн. зл.
9. Сова Теодор, Мокре 1 млн. зл.
10. Н. Н., Венінієво 1 млн. зл.
11. Грекокат. парафія, Криниця 2.370 тис. зл.
12. Парафіяни з Вроцлава 1.307 тис. зл.
13. Оборона Лемківщини, Чікаго 3.456 тис. зл.
14. Машлюх Дарій, Канада 100 ам. дол.
15. Литвин-Пашков'як Ярослава 100 ам. дол.
16. Владика Іван Мартиняк 1000 ам. дол.
17. Клепчик Марія 100 тис. зл.
18. Мешканці міста Геменет, США
(збірку провела Мицьо Катерина) 666 ам. дол.

На редакційний фонд
«БЛАГОВІСТА» пожертви склали:

1. Отці Василіяни, Венінієво 500 тис. зл.
2. Гурток ОУП, Лельково 500 тис. зл.
3. о. Я. Мадзелян 500 тис. зл.
4. о. М. Михайличин 1 млн. зл.
5. о. М. Сосницький 100 ам. дол.

Жертводавцям широко дякуємо!

БЛАГОВІСТ - суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі. Редакція колегія: о. Юліан Ібур - відповідальний редактор, о. Богдан Панчак, Любомира Txir, Дарій Гаврилець - технічна редакція. Співпраця - Богдан Txir.

Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції.
Матеріалів не замовлених не відсилаємо. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправлювати і скорочувати авторські тексти. Матеріали до публікації просимо висилати у машинописах, або у чітких рукописах.

Відбудеться Синод

Української Грекокатолицької Церкви

В дніх 28-29 грудня 1991 р. при храмі Жировицької Богоматері на П'яці Мадонна у Римі відбулися чергові наради синодальної Комісії Спеціального Права.

Учасниками цих нарад були: Блаженіший Верховний Архієпископ Мирослав Іван Кардинал Любачівський, Митрополит Вінницький Максим Германюк, Митрополит Філадельфійський Степан Сулик, Єпископ Станіславський - Івано-Франківський Софоній Дмитерко ЧСВВ, Паризький Екзарх Михаїл Гринчичин ЧНІ, Протоархімандрит о. Ісидор Патрило ЧСВВ, Ректор о. Софоній Мудрий ЧСВВ, о. Климентій Корчагін ЧСВВ.

Головним завданням вищезгаданої комісії було розглянути і уточнити проект т.зв. «Спеціального канонічного права» в новій ситуації нашої Української Грекокатолицької Церкви в Україні й на поселеннях та поширення юрисдикції Глави і Батька всієї нашої Церкви, що після схвалення Синодом буде предложене до евентуального одобрення Вселенського Архієрея. Щоб здійснити це важливі завдання Блаженіший Кардинал Мирослав Іван, Верховний Архієпископ, як Глава і Батько Української Грекокатолицької Церкви силою своєї владі (Кан. 102,103) скликав Синод Єпископів всієї нашої Церкви, який відбудеться в дніх 16-31 травня 1992 р. при Архієпархіальному храмі Св. Юра у Львові.

Головним завданням цього Синоду буде ввести в життя належну форму правління нашої Церкви згідно з новим Кодексом канонів Східних Церков, де дуже важливу роль сповняє постійний Синод Єпископів Верховного Архієпископа.

При тому Синод цей устійнить граници існуючих єпархій та подбає про створення нових і назначення для них єпископів. Рівночасно Синод вирішуватиме багато інших сучасних проблем нашої Церкви. Саме тепер український народ дочекався благословенних і довго вимолюваних та кров'ю освячених днів волі, свободи, суверенності й своєї незалежності.

Тож звертаємося з гарячим проханням до духовенства і всіх вірних нашої Церкви молити Господа про поміч і світло Св. Духа, про заступництво Пречистої Богородиці і всіх Святих мучеників та ісповідників української землі, щоб за їхньою помічю наш найближчий Синод приніс рясні і обильні плоди для більшої прослави Бога та спасіння людських душ.

Секретар Синоду

Церква в Явірнику-Руському.

Адреса редакції: «ВЛАHOWIST»
ul. Chopina 17,

11-220 Górowo Iławskie.

Передплату місячника можна оформляти безпосередньо в редакції.